
Nidzica, st. II, gm. loco, woj. olsztyńskie

Informator Archeologiczny : badania 32, 276-277

1998

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

desek i gwoździe rozmieszczone w regularnych odstępach) oraz pozostałości pieca. Znaleźiska te, jak również odsłonięte w zewnętrznym licu muru E gniazda na belki nasuwają przypuszczenie, iż znajdowało się tu pomieszczenie mieszkalne zamknięte od północy i południa murami, których pozostałości uznawano do tej pory za przypory. Pomieszczenie to prawdopodobnie uległo zniszczeniu w wyniku pożaru i oberwania zbocza. Warstwa z podłogą spoczywała na wyrównanym poziomie o charakterze destrukcyjnym (ciosy kamienne przemieszane z ziemią i zaprawą). Ten poziom destrukcji można wiązać ze znanym ze źródeł zniszczeniem zamku przez wojska Macieja Korwina w roku 1471. Poniżej wystąpiła warstwa, odpowiadająca charakterem warstwie kulturowej zalegającej na zewnątrz murów baszty. Znalezione w niej m.in. bełty. Warstwa ta leżała na żółtej gliniastej ziemi. W jej stropie odsłonięto pozostałość ogniska. Poniżej znajdowały się wychodnie skalne.

We wnętrzu baszty po usunięciu gruzu natrafiono na ślady silnego pożaru (warstwa popiołu, a pod nią poziom całkowicie przepalanej ziemi i kamieni). Poniżej znajdowała się warstwa ze śladami otwartego paleniska i resztkami zbutwiałego drewna, koncentrującego się w partii centralnej pomieszczenia. Ślady drewna to prawdopodobnie resztki desek lub gałęzi wyścielających środkową część pomieszczenia. Poziom ten bogaty w zabytki ceramiczne, kości zwierzęce oraz przedmioty metalowe i kościane zalegał na warstwie wyrównawczej, którą stanowiła glina oraz glina przemieszana ze żwirem. Materiał zabytkowy wystąpił w nim sporadycznie.

Wewnątrz baszty nawarstwienia usunięto do calca. Dzięki temu udało się dokładnie określić przebieg stopy fundamentu. Mury wzniesiono częściowo na wychodniach skalnych częściowo na miękkiej skale marglowej, miejscami wykuwając w niej wkopy fundamentowe (od strony wschodniej i północnej). Lico zewnętrzne muru północnego postawiono częściowo bezpośrednio na poziomie półki-tarasu. Od wewnątrz lica wymurowano starannie wyrównując je dwoma odsadzkami na ścianach północnej i wschodniej oraz po jednej na pozostałych. Na murach północnym i południowym zachowały się resztki sklepienia.

Mniej więcej w połowie długości muru północnego od strony zewnętrznej przylegał doń niewielki wkop niemal 1,5 m głębokości. Na długości wkopu fundament był zniszczony - kamienie z lica i częściowo z wnętrza muru zostały usunięte, tworząc rodzaj wnęki. Dół zasypano jeszcze przed zniszczeniem zaniku. Trudno obecnie określić w jakim celu został wykonany. W rozwiązaniu tej zagadki nic może być pomocny mało charakterystyczny materiał zabytkowy, jaki znaleziono w jego wypełnisku. Inny wkop stwierdzono przy murze przypory północno-zachodniej. Jest on śladem po XVII-wiecznych próbach wzmocnienia fundamentu szkarpy przez obłożenie go głazami.

Badania odsłoniły również fundament całkowicie zniszczonej przypory w narożniku północno-wschodnim baszty. Mur zachował się do wysokości 80 cm. Przypora dochodziła do samej granicy zbocza. Przed obsunięciem chroniły ją potężne głazy, którymi była obłożona.

Zlokalizowany wewnątrz zamku wykop V przebadano w stopniu niewielkim. Górę nawarstwień stanowiła ziemia z hałd z roku 1992. Tuż pod nimi, w części zachodniej odsłonięte wychodnię skalną, natomiast w części wschodniej w odległości około 250 cm od ściany południowej baszty natrafiono na fragment bardzo źle zachowanego muru. Określenie jego funkcji i czasu powstania stanie się możliwe dopiero po odsłonięciu większej przestrzeni.

NIDZICA, st. II, gm. *loco*, woj. olsztyńskie

- miasto nowożytne (XVIII-XX w.)

Nadzory archeologiczne na wykopach liniowych o łącznej długości 235 m. Nadzory prowadzone były w terminie od 19 października do 18 listopada, przez mgr. Adama Mackiewicza (ARCHEO-ADAM). Finansowane przez w Urząd Miasta Nidzica. Pierwszy sezon badań.

Nadzory archeologiczne podczas budowy ciepłociągu wzdłuż ul. Żeromskiego w Nidzicy na stanowisku II - wykopy 6a - 6i objęły swym zasięgiem rejon tej ulicy od nowo wzniesionego budynku w pierzei południowej (naprzeciwko numerów 2 i 5) do kotłowni przy numerze 6 w północnej pierzei ulicy. Teren ten znajduje się u podnóża wzgórza zamkowego od strony południowej. Tak więc nadzorami objęto obszar położony na południe i południowy wschód od starego miasta, w którym już

od końca XV wieku rozwijało się tzw. polskie przedmieście. Wykopy prowadzono zgodnie z projektem realizacyjnym. W sumie nadzorowano wykopy liniowe o łącznej długości 235 metrów, natomiast rysunkowo zadokumentowano wykopy o długości 157 metrów. W trakcie prowadzonych nadzorów zebrano bardzo nieliczny materiał zabytkowy o szerokim spektrum chronologicznym obejmującym okres od XVI do XX wieku. Wszystkie fragmenty ceramiki pochodziły jednak z warstw zasypiskowych, nie miały więc znaczenia dla datowania warstw kulturowych. Całość prac ziemnych prowadzona była niemal wyłącznie w obrębie nawarstwień zasypowych powstałych w drugiej połowie XIX i w XX wieku, na co niewątpliwie miała wpływ niewielka głębokość wykopów, tylko w nielicznych przypadkach osiagająca ca 1,5 m. Jeżeli chodzi o datowanie poszczególnych nawarstwień, to można to zrobić jedynie w bardzo szerokich ramach chronologicznych. W żadnym też wykopie nie udało się zarejestrować ciągłego układu stratygraficznego, poczynając od późnego średniowiecza, czy choćby wczesnej nowożytności, a kończąc na czasach współczesnych. Uchwycono jedynie nieliczne elementy zabudowy murowanej zarówno w pierzei południowej, jak też północnej ul. Żeromskiego, której dokładnej chronologii nie sposób ustalić, ze względu na niewielkie wymiary wykopów. Można tylko ogólnikowo stwierdzić, iż zabudowa murowana w tej części miasta powstała nie wcześniej niż w drugiej połowie XIX, a najpewniej pod koniec tego wieku. Pomimo niewielkiej głębokości wykopów udało się także uchwycić kilka poziomów utwardzonej (brukowanej) nawierzchni obecnej ulicy Żeromskiego.

Materiały i dokumentacja znajdują się w archiwum PSOZ w Olsztynie.

Badania nie będą kontynuowane.

NOWA SÓL, st. 32, gm. *loco*, woj. zielonogórskie, AZP 65-16/54

- miasto nowożytne

Badania wyprzedzające budowę stacji paliw, przeprowadzone w dniach od 14 października do 23 grudnia przez mgr. Roberta Jadrycha (Archeoconsult - Pracownia Archeologiczna w Poznaniu). Finansowane przez inwestora SHELL Polska. Pierwszy sezon badań.

Nadzory i badania prowadzono na terenie istniejących od 170 lat zakładów metalurgicznych przy ul. Piłsudskiego. W trakcie prac ziemnych natrafiono na pozostałości nieruchomych (w tym architektonicznych) jak i ruchomych śladów działalności przemysłowej.

Prace prowadzono łącznie w wydzielonych 6 wykopach na i poza ścisłym terenem inwestycji. Wydzielono 94 warstwy i 7 obiektów archeologicznych. Pozyskano kilkadziesiąt fragmentów ceramiki (w tym fragmentów naczyń kamionkowych, porcelanowych oraz form odlewniczych), szkła, fragment naczynia żeliwnego oraz fragment kamiennego koła - kamienia szlifierskiego.

Na podstawie zebranego materiału oraz analizy źródeł archiwalnych, w historii badanego terenu wydzielono dwa etapy. Pierwszy - związany z wczesnym okresem funkcjonowania zakładu (XIX w.) oraz drugi - od wzniesienia budynków przemysłowych przez funkcjonowanie zakładów od pocz. XX w. do czasów współczesnych.

Materiały i dokumentacja znajdują się w Muzeum Archeologicznym Środkowego Nadodrza w Świdnicy i w PSOZ w Zielonej Górze.

Badania nie będą kontynuowane.

Ojców - Jaskinia Łokietka, gm. Skała, woj. krakowskie, AZP 99-55/22 - patrz: paleolit

OLSZTYN, st. XXIV, ul. Okopowa, gm. *loco*, woj. olsztyńskie

- stare miasto, rejon murów obronnych (okres nowożytny, XVI-XX w.)

Nadzory i badania archeologiczne pod pracami ziemnymi przy rozbudowie kamienicy w zachodniej pierzei ul. Okopowej 23. Nadzory przeprowadzone w dniach 26 i 27 czerwca przez mgr. Adama Mackiewicza (ARCHEO-ADAM). Finansowane przez Tomasza Krupę.